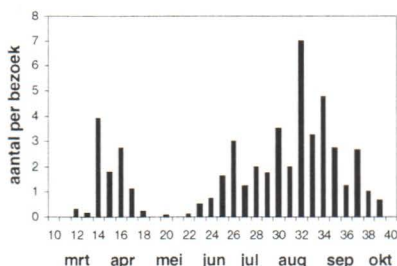

Inventarisatieperikelen: Interpretatie van waarnemingen van Oeverloper

Sinds 1985 zijn op diverse plaatsen langs de Grote Rivieren jaarlijks één of meer broedgevallen van Oeverlopers vastgesteld (Erhart 1997). Ook is deze soort opgenomen in de jaarlijkse inventarisatie van kolonievogels en zeldzame soorten (Landelijk Soortonderzoek Broedvogels; LSB). In de handleiding van laatstgenoemde project (van Dijk & Hustings 1996) zijn voor de Oeverloper interpretatie-criteria vermeld. Op grond van langjarige tellingen van steltlopers in proefvlakken in het rivierengebied stel ik voor de criteria te wijzigen.

Sinds 1992 zijn verschillende proefvlakken in uiterwaarden langs de Waal jaarlijks op broedvogels geïnventariseerd. De onderzochte oppervlakte bedroeg in de meeste jaren ongeveer 1000 ha. De proefvlakken werden tussen half maart en begin juli 8 keer volledig onderzocht: 1 bezoek in maart, 2 in april, 3 in mei en 2 in juni. Tijdens deze bezoeken werden ook alle pleisterende steltlopers genoteerd. Daarnaast werden in verschillende proefvlakken tussen begin juli en begin oktober enkele jaren wekelijkse tellingen van pleisterende steltlopers uitgevoerd. Alle bezoeken zijn gerangschikt volgens de standaard weekindeling. Tussen eind maart en eind juni zijn per standaardweek 10-15 bezoeken beschikbaar, in de overige perioden 4-5.

De eerste Oeverlopers verschenen begin april (figuur 1). Voorjaars-

Figuur 1. Doortrek van Oeverloper volgens tellingen in uiterwaarden langs de Waal. Aantallen per week.

trek van betekenis vond plaats tussen half april en eind mei, met een maximum tussen eind april en de tweede helft van mei (week 18-20). Tussen begin juni en begin juli werden slechts af en toe Oeverlopers opgemerkt (week 23-26). Daarna brak de najaars-trek aan. Deze kende in juli en augustus verschillende maxima en liep door tot begin oktober.

Uit de verzamelde gegevens komt naar voren dat tussen begin en eind juni geen doortrek van Oeverlopers plaatsvindt. Waarnemingen in deze periode kunnen daarom verband houden met broeden. De duidelijkste aanwijzing voor een zeker broedgeval, behalve een nestvondst, is de waarneming van afleidingsgedrag. Een waarnemer heeft echter niet altijd het geluk een voldoende hoge broedzekerheid vast te stellen. Hoe moeten de overige op broeden duidende waarnemingen, zoals baltsgedrag van een paar, worden geïnterpreteerd?

Mijns inziens kunnen dergelijke waarnemingen alleen als een waarschijnlijk broedgeval worden aangemerkt indien ze buiten de doortrekperiode zijn verricht. Doortrekkende vogels kunnen immers ook baltsen. Mijn voorstel zou zijn het criterium voor waarschijnlijke broedgevallen te handhaven op twee waarnemingen, en wel tussen 1 en 30 juni. Dit is een verscherping ten opzichte van het crite-

Relevante literatuur

- van Dijk A.J. & Hustings F. 1996. Broedvogelinventarisatie Kolonievogels en Zeldzame Soorten (handleiding Landelijk Soortonderzoek Broedvogels). SO-VON, Beek-Ubbergen.
- Erhart F. 1994. Broedgevallen van de Oeverloper *Actitis hypoleucos* in Meijerswijk (Arnhem) en elders in Nederland. *Limosa* 67: 95-100.
- Hustings M.F.H., Reijnen M.J.S.M., Kwak R.G.M. & Opdam P.F.M. 1985. Vogel-inventarisatie (Natuurbeheer in Nederland, 3). PUDOC/Vogelbescherming, Wageningen/Zeist.

rium van twee waarnemingen in de periode 15 mei-30 juni uit de LSB-handleiding (van Dijk & Hustings 1996), maar conform hetgeen eerder was beschreven in het Handboek Vogelinventarisatie (Hustings *et al.* 1985). Volgens de LSB-handleiding zijn zowel waarnemingen van een paar in broedbiotoop als territorium-indicerende waarnemingen voldoende om een territorium aan te nemen. Waarnemingen in de tweede helft van mei van een tweetal (lees: paar) Oeverlopers zijn in het rivierengebied, en waarschijnlijk ook elders, geen uitzondering. Dit type waarnemingen lijkt mij dan ook weinig zeggend, en zou uit de rij acceptabele waarnemingen geschrapt moeten worden. Dit is de enige manier om bestanden van mogelijke en zekere broedgevallen te vrijwaren van doortrekkers.

Rob Lensink

Bieskamp 116, 6651 JN Druten

Tekening Ed Hazebroek

Opmerking Arend van Dijk (coördinator BMP/LSB)

Bij soorten als Oeverloper, met grote kans op late voorjaarstrekken, zomergasten of vroege najaarstrekken, die bovendien territoriaal gedrag kunnen vertonen, is het formuleren van *harde* criteria niet eenvoudig. Met de door Rob Lensink voorgestelde criteria zullen nog meer twijfelgevallen geschild kunnen worden, maar 100% haal je niet. Met verder aanscherpen van criteria bestaat de kans dat ook *goede* gevallen sneuvelen. In het licht van Rob z'n opmerkingen behoeven de criteria van de Oeverloper in de LSB-handleiding aanpassing. Bij SOVON stellen we ons op het standpunt dat, indien nodig, we ongeveer eens in de tien jaar criteria in de broedvogelhandleidingen kritisch beschouwen en zo nodig aanpassen. De LSB- en ook BMP-handleiding valt dat omstreeks 2005 te beurt. Houdt dus voor de vergelijkbaarheid de huidige criteria uit de LSB-handleiding aan. Tellers willen we graag adviseren om Oeverlopers in de periode half mei-begin juli goed in de smiezen te houden, het gedrag te bestuderen en waarnemingen zo uitgebreid mogelijk te beschrijven (ZZ-formulier). Goed gedocumenteerde gevallen kunnen bij nieuwe inzichten achteraf opnieuw beoordeeld worden.